



**Cofinanțat de  
Uniunea Europeană**



## **Cadrul strategic specific mediului înconjurător și impactul asupra dialogului social și negocierilor colective – țintele climatice 2030, 2040, 2050**

Țintele climatice pentru 2030, 2040 și 2050 sunt obiective stabilite de Uniunea Europeană și alte organisme internaționale pentru a combate schimbările climatice și a atinge neutralitatea climatică. Uniunea Europeană și-a asumat un rol de lider global în lupta împotriva schimbărilor climatice, iar până în anul 2030 și-a fixat un set ambițios de obiective climatice, economice și sociale, care să susțină tranziția către o economie verde, competitivă și sustenabilă. Aceste ținte se fundamentează pe angajamentele asumate în cadrul Acordului de la Paris din 2015 și au fost consolidate ulterior prin Pactul Verde European, lansat în 2019, și pachetul legislativ „Fit for 55”, adoptat pentru a asigura că Europa rămâne pe traiectoria reducerii emisiilor nete de gaze cu efect de seră cu cel puțin 55% până în 2030, comparativ cu nivelurile din 1990.

### **Țintele asumate pentru anul 2030**

Ținta centrală a UE până în 2030 este reducerea semnificativă a emisiilor de gaze cu efect de seră, nu doar ca un exercițiu tehnic sau contabil, ci ca o transformare structurală profundă a întregii economii europene. Reducerea cu cel puțin 55% a emisiilor presupune o restructurare simultană a sectoarelor industriale, energetice, de transport, agricultură și construcții. Această reducere nu se bazează exclusiv pe tăierea emisiilor brute, ci și pe creșterea capacității de absorbție a carbonului prin gestionarea durabilă a pădurilor și a terenurilor, integrarea tehnologiilor de captare a carbonului și promovarea practicilor agricole regenerative. În sectorul energetic, unul dintre pilonii tranziției climatice, Uniunea Europeană a stabilit obiectivul de a atinge un procent de cel puțin 42,5% energie provenită din surse regenerabile în mixul energetic până în 2030, cu o ambiție declarată de 45%. Această tranziție se bazează pe extinderea masivă a capacităților de energie eoliană, atât onshore, cât și offshore, dezvoltarea rapidă a infrastructurii solare, inclusiv panouri fotovoltaice instalate pe acoperișurile clădirilor publice și private, precum și promovarea bioenergiei sustenabile. În paralel, obiectivul de eficiență energetică vizează o reducere a consumului final de energie cu cel puțin 11,7% față de proiecțiile din 2020, ceea ce impune o revizuire majoră a modului în care energia este utilizată în industrie, gospodării și infrastructură.

Transportul, responsabil pentru o parte importantă a emisiilor din Europa, este un alt domeniu cheie al tranziției. UE își propune o transformare completă a mobilității, în special în ceea ce privește trecerea la vehicule cu emisii zero. Până în 2035, vânzarea autoturismelor noi cu

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană



Cofinanțat de  
Uniunea Europeană



motoare cu combustie internă va fi interzisă, iar toate vehiculele puse pe piață vor trebui să fie electrice sau alimentate cu hidrogen verde. În același timp, se va investi masiv în infrastructura de reîncărcare, cu scopul de a instala peste un milion de stații de încărcare în întreaga Uniune. Transportul feroviar va fi favorizat, iar transportul maritim va fi decarbonizat prin combustibili alternativi și standarde mai stricte de emisii. În ceea ce privește sectorul industrial, strategia UE implică adoptarea unor tehnologii curate și eficiente, promovarea economiei circulare și reducerea intensității carbonului în producție. Pentru a proteja industria europeană de concurența neloială din țări cu reglementări mai puțin stricte, a fost introdus Mecanismul de Ajustare a Carbonului la Frontieră (CBAM), care impune taxe pe emisiile încorporate în importurile de produse precum cimentul, oțelul, aluminiul sau îngrășămintele, încurajând astfel producătorii străini să respecte standarde climatice similare.

Agricultura și utilizarea terenurilor sunt domenii sensibile, dar esențiale în efortul de a atinge neutralitatea climatică. UE urmărește o agricultură mai sustenabilă, în care emisiile de metan și protoxid de azot sunt reduse semnificativ, iar capacitatea de absorbție a carbonului este maximizată prin reîmpăduriri, menținerea solurilor sănătoase și reducerea utilizării îngrășămintelor sintetice. Politica Agricolă Comună, reformată recent, include acum condiționalități ecologice stricte și plăți directe pentru fermierii care adoptă practici favorabile mediului. În paralel, o componentă esențială a tranziției climatice europene este transformarea fondului construit. Până în 2030, toate clădirile noi din UE trebuie să aibă emisii nete zero, iar cele existente trebuie să fie renovate pentru a respecta standarde mai stricte de eficiență energetică. Valul de renovare lansat de Comisia Europeană urmărește dublarea ratei anuale de renovare profundă a clădirilor, prin finanțare publică și atragerea de capital privat, susținând totodată gospodăriile vulnerabile și combaterea sărăciei energetice.

Pentru a integra toate aceste eforturi, UE a dezvoltat un cadru legislativ complex și coerent. Pachetul „Fit for 55”, adoptat în 2021 și extins ulterior, conține peste 10 inițiative legislative majore care reformează sistemul UE de comercializare a certificatelor de emisii, extind acest sistem la noi sectoare (clădiri și transport), modifică directivele privind energia regenerabilă și eficiența energetică, impun standarde stricte pentru emisiile vehiculelor și introduc noi instrumente fiscale și de reglementare. Totodată, Regulamentul privind partajarea eforturilor stabilește pentru fiecare stat membru o cotă de reducere a emisiilor pentru sectoarele non-ETS, în funcție de PIB-ul național și capacitatea de investiție. Această transformare structurală este susținută financiar prin Mecanismul de Tranziție Justă, Fondul Social pentru Climă și instrumente dedicate din bugetul UE și din Planul Next Generation EU. Fondurile sunt

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană



**Cofinanțat de  
Uniunea Europeană**



direcționate în special către regiunile și comunitățile care se confruntă cu cele mai mari provocări economice în procesul de decarbonizare, cum ar fi zonele miniere sau cele industrializate tradițional.

Țintele climatice pentru 2030 nu sunt doar un set de obligații birocratice, ci reprezintă un nou model de dezvoltare pentru economia europeană. Ele vizează o creștere economică decuplată de utilizarea resurselor finite, o reducere a inegalităților, o mai mare autonomie energetică și protejarea ecosistemelor pentru generațiile viitoare. În același timp, succesul acestor obiective depinde de cooperarea între statele membre, adaptabilitatea sectorului privat, inovarea tehnologică și susținerea publicului pentru tranziția verde.

### **Ținte asumate pentru anul 2040**

Pentru orizontul anului 2040, Uniunea Europeană a stabilit o nouă etapă ambițioasă în cadrul parcursului său către neutralitatea climatică, cu obiectivul de a consolida tranziția ecologică începută până în 2030 și de a menține continentul pe o traiectorie compatibilă cu angajamentele din Acordul de la Paris. În februarie 2024, Comisia Europeană a propus oficial ca Uniunea Europeană să își reducă emisiile nete de gaze cu efect de seră cu 90% până în anul 2040 comparativ cu nivelurile anului 1990. Această țintă este parte integrantă a calendarului spre atingerea neutralității climatice în 2050 reprezintă un reper fundamental care necesită măsuri structurale profunde în toate domeniile economiei, cu efecte directe asupra modului în care se produce, se consumă și se distribuie energia, resursele și capitalul în Europa. Comisia a subliniat în mod clar că această transformare nu trebuie să afecteze competitivitatea industriei europene, ci din contră, să o stimuleze prin inovare, digitalizare, autonomie energetică și tranziție echitabilă. De asemenea, Comisia a precizat că angajamentul pentru 2040 trebuie să se bazeze pe o tranziție justă, care protejează lucrătorii, regiunile dependente de combustibili fosili și gospodăriile vulnerabile. Pentru a atinge această reducere de 90%, transformarea sistemului energetic rămâne prioritară. Emisiile provenite din producerea și consumul de energie reprezintă în continuare cea mai mare parte a emisiilor totale din UE, astfel că până în 2040, aproape tot consumul de energie din Uniune trebuie să provină din surse cu emisii reduse sau zero. Aceasta implică electrificarea masivă a sectoarelor industriale, a transporturilor și a sistemelor de încălzire, precum și extinderea fără precedent a capacităților de energie regenerabilă. Hidrogenul verde devine o componentă esențială în acest nou model energetic, în special în industriile greu de decarbonizat, cum ar fi siderurgia, industria chimică și aviația. În paralel, trebuie menținută siguranța aprovizionării, iar sistemele

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană



Cofinanțat de  
Uniunea Europeană



energetice trebuie să devină mai descentralizate, flexibile și digitalizate. Transportul european, care în prezent continuă să emită la niveluri ridicate, trebuie să devină aproape complet decarbonizat până în 2040. Aceasta înseamnă nu doar electrificarea aproape totală a vehiculelor rutiere, ci și adoptarea combustibililor sustenabili în aviație și transport maritim, dezvoltarea transportului feroviar de marfă și pasageri și transformarea completă a logisticii urbane. Infrastructura de transport, digitalizarea rutelor și serviciile de mobilitate integrată vor juca un rol crucial în această transformare.

În sectorul industrial, decarbonizarea va depinde de inovarea tehnologică, electrificare, eficiență energetică crescută, utilizarea de materii prime alternative și extinderea tehnologiilor de captare, utilizare și stocare a carbonului. De asemenea, economia circulară trebuie să devină regula, nu excepția, cu un accent puternic pe ecodesign, reutilizare și reciclare a materialelor. Investițiile publice și private în tehnologii curate și infrastructură de tranziție vor fi critice, iar UE va trebui să mențină și să extindă instrumente precum CBAM și fondurile pentru inovare, pentru a asigura condiții echitabile pe piața globală și pentru a preveni relocarea emisiilor de carbon în afara Europei.

În agricultură și gestionarea terenurilor, emisiile trebuie reduse semnificativ fără a compromite securitatea alimentară. Va fi esențială tranziția către practici agricole mai sustenabile, reducerea pierderilor și risipei alimentare și restabilirea funcțiilor ecosistemice ale pădurilor, turbăriilor și zonelor umede. De asemenea, va fi necesar ca sectorul agricol să contribuie pozitiv la bilanțul emisiilor nete, prin captarea carbonului în sol și biomasa vegetală. O atenție deosebită este acordată și rolului naturii ca aliat în combaterea schimbărilor climatice. Se prevede refacerea a cel puțin 20% din ecosistemele degradate ale UE până în 2030 și extinderea acestor eforturi până în 2040, pentru a crește capacitatea naturală de stocare a carbonului și reziliența la efectele climatice extreme. Această dimensiune naturală a tranziției climatice este completată de politici privind biodiversitatea, conservarea apei și adaptarea la schimbările climatice.

La nivel social și economic, atingerea obiectivelor climatice pentru 2040 va necesita reforme structurale și investiții majore în competențele forței de muncă, în modernizarea infrastructurii publice, în inovare și în justiție socială. Comisia Europeană a subliniat că tranziția trebuie să fie una justă, incluzivă și participativă. Acest lucru presupune nu doar asigurarea unei protecții sociale adecvate pentru lucrătorii afectați de închiderea sectoarelor

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană



Cofinanțat de  
Uniunea Europeană



poluante, ci și implicarea comunităților locale în deciziile privind transformarea economică și ecologică a regiunilor.

Ținta pentru 2040 reprezintă o reconfirmare a angajamentului UE de a construi un model economic și social post-carbon, în care dezvoltarea durabilă, reziliența și echitatea să fie pilonii centrali. Uniunea Europeană își propune nu doar să reducă emisiile, ci să devină un exemplu global de cum poate o economie avansată să se reinventeze într-un mod compatibil cu limitele planetare și cu aspirațiile cetățenilor săi. Anul 2040 este astfel văzut nu ca o limită, ci ca un punct de accelerare spre obiectivul final al neutralității climatice în 2050 și al unei prosperități bazate pe respectul față de natură, oameni și generațiile viitoare.

### **Funcționarea economiei începând cu anul 2050**

Neutralitatea climatică presupune decarbonizarea completă a economiei europene, în paralel cu consolidarea capacităților de sechestrare a carbonului și cu implementarea unor politici de adaptare la efectele climatice ireversibile deja în desfășurare. Această transformare nu se rezumă la reducerea emisiilor de CO<sub>2</sub>, ci implică o abordare integrată asupra întregului portofoliu de GES, incluzând metanul, protoxidul de azot, hidrofluorocarburile și alți compuși de mare potențial de încălzire globală, cu origini în agricultură, transporturi, industrie grea și sisteme de deșeuri. Combustibilii fosili vor fi complet eliminați, cu excepția unor aplicații industriale marginale care vor utiliza tehnologii de captare și stocare a carbonului (CCS/CCUS). Sectorul energetic se va baza pe o electrificare masivă a cererii finale, susținută de o rețea europeană digitalizată, interconectată și capabilă să gestioneze volume mari de energie variabilă din surse precum solarul și eolianul. Hidrogenul cu emisii zero, produs prin electroliza apei cu electricitate regenerabilă, va deveni coloana vertebrală a decarbonizării în industriile hard-to-abate, metalurgie, petrochimie, aviație, transport maritim și producția de înghețăminte. Sistemul energetic al viitorului va funcționa pe o arhitectură descentralizată și prosumatorială, în care consumatorii vor deveni și producători de energie, iar agregarea, stocarea și flexibilitatea vor constitui elemente operaționale de bază.

Sectorul industrial european va opera într-un regim de zero emisii nete, în mare parte datorită electrificării proceselor, utilizării hidrogenului verde și integrarea CCUS. Construcția de produse și infrastructură va fi regândită pe principiile economiei circulare, cu accent pe extinderea duratei de viață a bunurilor, re folosirea materiilor prime și minimizarea fluxurilor de deșeuri. Procesele industriale vor fi digitalizate și automatizate, permițând optimizarea în

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană



Cofinanțat de  
Uniunea Europeană



timp real a resurselor și reducerea pierderilor energetice. Un rol esențial îl va juca captarea directă a carbonului din aer, tehnologie care, alături de refacerea ecosistemelor, va constitui pilonul "emisii negative", necesar pentru neutralizarea reziduurilor greu de eliminat. Producția va fi localizată cât mai aproape de sursele de energie regenerabilă, iar infrastructura logistică va fi adaptată pentru lanțuri de aprovizionare cu amprentă minimă de carbon.

Transportul, în prezent unul dintre cei mai mari emițători neți, va deveni complet decarbonizat până în 2050. Autovehiculele vor funcționa exclusiv electric sau pe bază de pile de combustie cu hidrogen, alimentate din surse regenerabile. Infrastructura de încărcare și realimentare va fi omniprezentă, interoperabilă și integrată cu rețelele energetice. Transportul maritim va utiliza amoniac verde, metanol sintetic și alte combustibili alternativi sustenabili, în timp ce aviația va opera pe baza SAF (combustibili sustenabili pentru aviație) și, în unele cazuri, pe baza electricității sau hidrogenului. Logistica urbană va fi complet autonomă, conectată digital, bazată pe inteligență artificială pentru optimizarea rutelor, iar transportul public și non-motorizat (biciclete, pietonalitate asistată digital) va deveni standardul mobilității urbane.

Unul dintre cele mai complexe sectoare din punct de vedere al decarbonizării este agricultura, care, până în 2050, trebuie să reducă dramatic emisiile de metan și protoxid de azot. Aceasta va fi reconfigurată pe baze agroecologice și regenerative, cu practici care refac carbonul din sol, reduc inputurile sintetice și maximizează biodiversitatea funcțională. Creșterea animalelor va fi redusă ca intensitate, iar sursele alternative de proteine (insecte, carne cultivată, surse vegetale) vor deveni omniprezente în lanțul alimentar european. În paralel, suprafețe extinse vor fi dedicate refacerii ecosistemelor naturale, cu păduri, turbării și zone umede care acționează ca sisteme naturale de sechestrare a carbonului. Uniunea va implementa un sistem contabil integrat al carbonului natural, incluzând bilanțul emisiilor și absorbțiilor la nivelul fiecărui stat membru.

Neutralitatea climatică presupune o revoluție tehnologică fără precedent, în care Europa trebuie să mențină suveranitatea în domeniile critice cum ar fi stocare energetică, electrolizoare, materiale avansate, semiconductori pentru rețele inteligente, biotehnologie și stocarea carbonului. Pentru a realiza acest lucru, UE va investi în centre de inovare climatică, va coordona proiecte transfrontaliere strategice (Important Projects of Common European Interest – IPCEI) și va încuraja cooperarea dintre industrie, cercetare și sectorul public. Digitalizarea, inteligența artificială, blockchainul climatic și modelarea computațională avansată vor juca un rol esențial în monitorizarea, verificarea și raportarea emisiilor, precum

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană



Cofinanțat de  
Uniunea Europeană



și în proiectarea de politici publice adaptative. Prin atingerea neutralității climatice în 2050, Uniunea Europeană nu urmărește doar evitarea celor mai grave consecințe ale schimbărilor climatice, ci și poziționarea ca primă economie complet decarbonizată din lume, capabilă să funcționeze într-un regim economic care respectă limitele planetare. Acest model va fi un test istoric pentru capacitatea unei societăți democratice avansate de a reconstrui simultan prosperitatea economică, coeziunea socială și echilibrul ecologic într-o eră de instabilitate climatică globală.

### **Progresul climatic în Uniunea Europeană în ceea ce privește implementarea țintelor climatice**

În ultimul deceniu, Uniunea Europeană a făcut progrese semnificative în domeniul schimbărilor climatice, așa cum reiese din datele oficiale disponibile. Comparativ cu anul de referință 1990, emisiile nete de gaze cu efect de seră (GES) ale UE s-au redus cu aproximativ 37–38% până în 2023 chiar dacă economia blocului a crescut cu peste 68% în aceeași perioadă. Această decuplare clară între creșterea economică și nivelul emisiilor indică faptul că UE reușește să-și stimuleze prosperitatea economică fără a crește semnificativ amprenta de carbon. Anul 2023 a marcat cea mai amplă reducere anuală de emisii dintr-un deceniu, cu o scădere de circa 8–8,3% față de 2022. Aceasta a fost cea mai pronunțată scădere anuală (excluzând declinul excepțional din 2020, generat de pandemie) și a consolidat progresul UE către ținta de –55% față de 1990, stabilită pentru 2030. Sectorul energetic a condus transformarea: emisiile din producția de energie și instalațiile industriale au scăzut cu 16,5% doar în 2023, fiind cu 48% sub nivelurile din 2005. Până în 2022, sectorul energetic din UE generase cu 43% mai puține emisii comparative cu 1990. Această avansare este rezultatul tranziției de la cărbune și gaze, în favoarea surselor regenerabile, care au crescut în consumul final de energie de la 10% în 2005 la 24% în 2023. În sectorul electric, ponderea regenerabilelor a atins 45% din consumul brut în 2023 și 50% în prima jumătate a anului 2024.

Industria, prin ETS, a înregistrat o scădere de 6% a emisiilor în 2023 și o reducere cumulată de aproape jumătate față de 2005, incluzând un –17% numai în 2023. Între 2005 și 2022, emisiile din sectorul ETS au scăzut cu 48%. La nivelul sectoarelor non ETS (transport, clădiri, agricultură, deșeuri) scăderea a fost însă mai modestă: o medie de aproximativ 2% în 2023, iar între 2005 și 2022 aceste emisii s-au redus cu doar 18%. Transportul rămâne sectorul cu cea mai lentă ameliorare, emisiile sale crescând chiar cu aproximativ 20–24% față de 1990, în

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană



Cofinanțat de  
Uniunea Europeană



2022, sectorul rutier contribuia cu peste 21 % din totalul emisiilor CO<sub>2</sub> ale UE. Emisiile din transport au scăzut cu sub unu la sută în 2023. Sectorul clădirilor a avut un impact pozitiv deoarece în 2023 emisiile au scăzut cu 5,5 % comparativ cu anul precedent , iar între 2005 și 2022 se remarcă o reducere de peste 30 %. Sectorul utilizării terenurilor (LULUCF) a fost recuperat semnificativ după declinul anterior, absorbția de carbon a crescut cu 8–8,5 % în 2023 , menținând absorbția netă la aproximativ 236 milioane tCO<sub>2</sub>e în 2022 (echivalent cu 7 % din emisiile totale ale UE).

Înspre surse alternative, UE a raportat pentru 2024 o cotă de 47 % energie electrică generată din surse regenerabile (11 % solar și restul eolian) și 24 % nuclear, rezumând că ¾ din electricitatea produsă în blocul comunitar este deja fără emisii de carbon. Pe cale de consecință, în ultimii zece ani, emisiile din UE au scăzut cu aproape 35–37 %, în timp ce PIB ul creștea cu aproape 70 %, iar intensitatea emisiilor (raport emisii/valoare adăugată brută) s-a redus cu circa 32 % din 2013 până în 2023. Aceste statistici arată o tranziție semnificativă în sectorul energetic și industrial, dar și domenii persistente de îmbunătățire, precum transport și agricultură. Pentru a atinge țintele ambițioase de –55 % până în 2030 și neutralitate climatică până în 2050, UE trebuie să accelereze ritmul de decarbonizare în aceste sectoare, consolidând politici precum Fit for 55, REPowerEU și investițiile în regenerabile și infrastructură verde.

Situația climatică în Uniunea Europeană prezintă variații semnificative între statele membre, în funcție de structura economică, mixul energetic, politicile naționale și capacitatea administrativă de implementare a reformelor climatice. Deși UE, în ansamblu, a înregistrat o scădere de aproximativ 37–38% a emisiilor nete de gaze cu efect de seră față de nivelul din 1990, ritmul și magnitudinea reducerii variază considerabil de la o țară la alta. Germania, cea mai mare economie europeană și cel mai mare emițător de GES din UE, a reușit până în 2023 să își reducă emisiile cu aproximativ 46% față de nivelul din 1990. Progresul este semnificativ, dar țara se confruntă cu provocări structurale mai exact cu o dependență istorică de cărbune, o industrie grea puternic emisivă și întârzieri în implementarea pe scară largă a hidrogenului verde. Totuși, Germania este lider european în capacitate instalată de energie solară (peste 70 GW în 2024) și investește masiv în eolian offshore, transport verde și eficiență energetică în clădiri. În 2023, aproximativ 52% din energia electrică a fost produsă din surse regenerabile.

Franța a înregistrat o reducere de numai circa 25% a emisiilor sale față de 1990, un procent sub media europeană. Cu toate acestea, Franța pornește de la o bază cu emisii relativ scăzute

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană



Cofinanțat de  
Uniunea Europeană



datorită ponderii ridicate a energiei nucleare care asigură între 65 și 70% din producția de electricitate ceea ce îi conferă o intensitate carbonică a electricității printre cele mai mici din UE. Slăbiciunea Franței constă în domeniile transportului rutier și al eficienței clădirilor, unde politicile de reducere a emisiilor au fost mai lente și mai puțin coerente.

Suedia este unul dintre cele mai performante state membre în materie de climă. Până în 2023, emisiile nete au scăzut cu peste 50% față de 1990, în timp ce PIB-ul pe cap de locuitor s-a dublat. Țara a reușit să atingă o decuplare completă între creșterea economică și emisiile GES. Peste 60% din energia finală consumată provine din surse regenerabile (în special hidro și biomasă), iar sistemul său de încălzire urbană este aproape complet decarbonizat. De asemenea, Suedia a introdus una dintre cele mai vechi și eficiente taxe pe carbon, aplicată încă din anii 1990.

Polonia, în schimb, se confruntă cu cele mai mari dificultăți în tranziția climatică. Economia sa depinde în continuare în proporție de peste 60% de energia produsă din cărbune (în scădere față de 85% în 2005), iar tranziția este întârziată de factori socio-economici, politici și structurali. Emisiile sale au scăzut cu doar 17% între 1990 și 2023 fiind totuși una dintre cele mai mici reduceri din UE. Totuși, în ultimii ani, Polonia a început să investească în energia eoliană onshore și solară, iar planurile de dezvoltare a energiei nucleare oferă perspective de decarbonizare mai accelerată în deceniul 2030–2040.

Danemarca este un exemplu de ambiție climatică susținută de politici consistente. Până în 2023, emisiile sale au fost reduse cu aproximativ 49% față de 1990, iar ținta națională pentru 2030 este de -70%, una dintre cele mai ambițioase din lume. Danemarca este lider european în eolian offshore, iar în 2024 a început construcția primului "energy island" din lume aceasta fiind o platformă marină care va colecta, stoca și distribui electricitate verde din turbine offshore către mai multe țări europene. Cu o combinație de reglementări stricte, investiții publice și colaborare public-privat, Danemarca modelează viitorul energetic european.

Țările de Jos (Olanda) au o amprentă de carbon per capita ridicată (circa 8–9 tCO<sub>2</sub>e/cap), dar în ultimul deceniu au făcut progrese remarcabile în reducerea dependenței de gaze și în dezvoltarea infrastructurii de transport sustenabil. Emisiile au scăzut cu peste 30% față de 1990, iar dezvoltarea rapidă a eolianului offshore și taxele verzi aplicate companiilor industriale contribuie la decarbonizarea economiei.

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană



Cofinanțat de  
Uniunea Europeană



## Progresul climatic al României în ceea ce privește implementarea țăintelor climatice

În ultimele decenii, România a înregistrat progrese considerabile în direcția reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră, însă aceste realizări au fost marcate de o dinamică neuniformă la nivel regional, sectorial și instituțional. Deși traiectoria generală indică o scădere substanțială a emisiilor față de perioada de referință 1990–2005, complexitatea procesului de decarbonizare evidențiază multiple decalaje structurale și disfuncționalități în implementarea politicilor climatice. Conform estimărilor pentru anul 2023, România a generat aproximativ 2 % din totalul emisiilor nete ale Uniunii Europene. Raportat la anul 2005, s-a constatat o diminuare a emisiilor totale cu circa 30,1 %, în timp ce sectorul LULUCF a cunoscut o creștere cu peste 50 % a capacității sale de absorbție a CO<sub>2</sub>. Într-o perspectivă mai amplă, datele Băncii Mondiale arată că între 1990 și 2018, România a redus volumul total de emisii cu 53,2 %, reflectând atât transformările structurale din perioada postcomunistă, cât și influența indirectă a proceselor de dezindustrializare.

În ceea ce privește contribuția sectorială la emisiile naționale, sectorul energetic continuă să dețină o pondere dominantă, fiind responsabil pentru aproximativ 65–70 % din emisiile non-LULUCF. Această dependență structurală de sursele energetice convenționale accentuează nevoia urgentă a unei tranziții energetice profunde și coerente. Deși industria prelucrătoare a trecut printr-un proces de modernizare parțială, intensitatea emisiilor rămâne semnificativ mai mare decât media europeană, circa 520 g CO<sub>2</sub>e/€ GVA, față de 270 g/€ în UE. Între 2017 și 2022, intensitatea emisiilor din procesele industriale s-a redus cu doar 15 %, sub media de 23 % înregistrată la nivelul UE în aceeași perioadă.

Sectorul transporturilor, în loc să contribuie la reducerea emisiilor, a cunoscut o tendință ascendentă pronunțată deoarece în 2019, emisiile provenite din acest sector au fost cu aproximativ 52 % mai mari decât cele din 1990, în pofida scăderii generale a emisiilor în alte domenii. Similar, sectorul clădirilor se confruntă cu probleme persistente de eficiență energetică, ca urmare a unui parc imobiliar învechit și slab izolat termic. Rata anuală de renovare se situează în jurul valorii de 0,5 %, semnificativ sub ținta stabilită de 3,5 % pentru anul 2030, ceea ce indică un decalaj major în atingerea obiectivelor de performanță energetică în construcții.

Pe fondul acestor provocări, România și-a stabilit obiective ambițioase în domeniul energiilor regenerabile, mai exact o pondere de 30,7 % din consumul final de energie până în 2030. În

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană



Cofinanțat de  
Uniunea Europeană

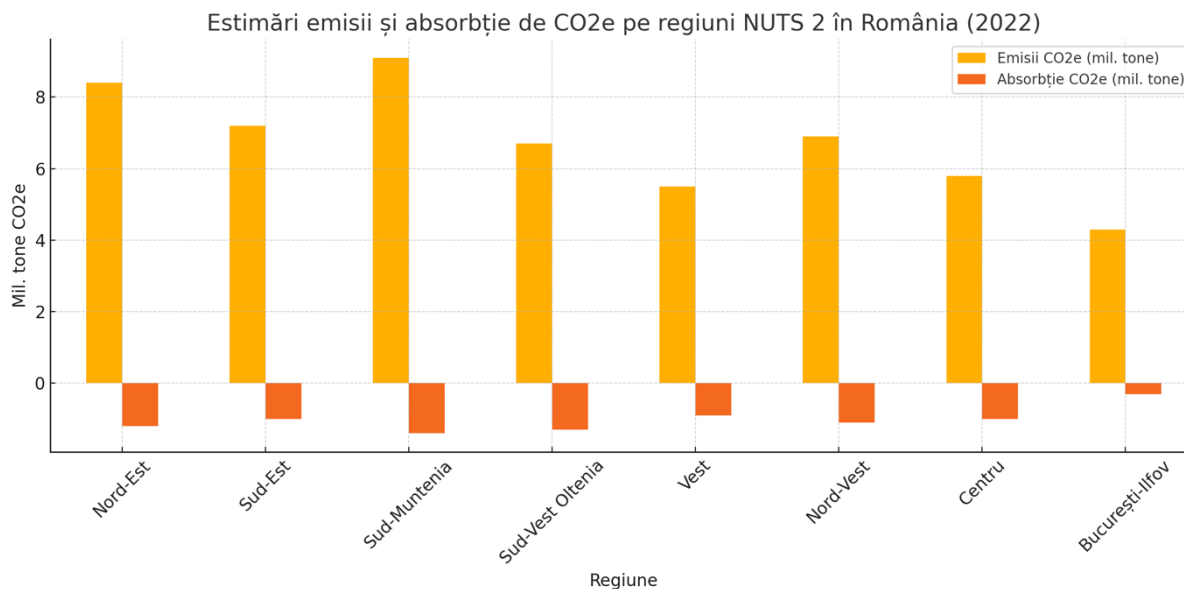


anul 2019, energia din surse regenerabile (inclusiv hidroenergia) reprezenta 24,3 %, iar în sectorul electric, această pondere a atins între 30–34 % în intervalul 2022–2023, în funcție de scenariile analizate. Regiunile Dobrogea, Banat și Oltenia se remarcă prin contribuții semnificative în domeniul energiei eoliene, Dobrogea, în particular, înregistrând o capacitate instalată de peste 3 GW până în 2016 și furnizând circa 13 % din consumul național de electricitate în 2021. De asemenea, energia solară a cunoscut o expansiune rapidă: în 2023, capacitatea fotovoltaică instalată a crescut cu peste 300 %, ajungând la 1 GW suplimentar într-un singur an. Diversitatea mixului energetic al României este notabilă, cuprinzând resurse hidro (circa 32 % din electricitatea produsă), nucleare (aproximativ 20 %, furnizate de centrala de la Cernavodă) și fosile. Acest echilibru a contribuit la scăderea emisiilor per capita la aproximativ 5,9 tCO<sub>2</sub>e în 2022, sub media UE de 8 tCO<sub>2</sub>e și sub nivelurile înregistrate în state precum Polonia, Grecia sau Italia. Totuși, emisiile provenite din agricultură se mențin la un nivel ridicat, în jur de 1 tCO<sub>2</sub>e per locuitor, având ca surse principale emisiile de metan și protoxid de azot (N<sub>2</sub>O), asociate practicilor agricole tradiționale. Este necesară, în acest context, o tranziție accelerată către practici agroecologice și modele sustenabile de utilizare a terenurilor.

Disparitățile regionale rămân un obstacol major în calea unei tranziții climatice echitabile. România este împărțită în opt regiuni de dezvoltare (NUTS 2), care prezintă diferențe semnificative în ceea ce privește nivelul PIB per capita, infrastructura, capacitatea administrativă și absorbția fondurilor europene. De exemplu, în 2023, regiunea București–Ilfov a înregistrat un PIB per capita de aproximativ 40.400 € (139 % din media UE), în timp ce Nord-Estul s-a situat la 10.400 € (36 % din media UE), iar Sud-Vest Oltenia la 12.400 € (56 %). Aceste discrepanțe economice se traduc și în capacități inegale de implementare a proiectelor din Planul Național de Redresare și Reziliență sau Pactul Verde European.

Regiunile Nord-Vest și Centru, caracterizate de o economie digitalizată și o infrastructură mai dezvoltată, au reușit să atragă investiții în eficiență energetică și energii regenerabile. Dobrogea (Sud-Est) se afirmă ca un pol strategic în domeniul energiei eoliene offshore, găzduind proiecte majore precum Black Sea 1 și 2, cu o capacitate totală planificată de 1.900 MW. În schimb, regiunile agricole extinse – precum Nord-Est, Sud-Muntenia și Sud-Vest Oltenia – sunt vulnerabile în fața schimbărilor climatice: secetă severă, reducerea resurselor de apă (suprafața irigată s-a redus la 0,8 milioane hectare), degradarea solului și temperaturi în creștere. În regiunea Oltenia au fost raportate fenomene avansate de desertificare, accentuate de defrișările istorice, cu extinderea zonelor nisipoase pe distanțe semnificative.

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană



Graficul ilustrează estimările pentru emisiile și absorbția de CO<sub>2</sub>e în cele opt regiuni de dezvoltare ale României pentru anul 2022. Se observă diferențe semnificative între regiuni, atât în ceea ce privește emisiile totale, cât și capacitatea de absorbție, cu Nord-Est, Sud-Muntenia și Sud-Est în topul emisiilor, în timp ce București-Ilfov, deși dens populată, are emisii relativ reduse și o absorbție scăzută datorită urbanizării ridicate.

Analiza generală indică un paradox structural și anume că România a redus emisiile GES cu aproximativ 56 % între 1990 și 2022, depășind obiectivul UE de -55 % pentru 2030. Totuși, această performanță se datorează în mare parte colapsului industrial și restructurării economice post-1990, nu neapărat eficienței politicilor climatice actuale. Emisiile non-ETS (transport, clădiri, agricultură) au cunoscut o tendință crescătoare, iar atingerea țintei de -12,7 % până în 2030 (comparativ cu 2005) va necesita adoptarea de măsuri suplimentare. În prezent, România riscă un excedent de 2,6 % față de ținta asumată, ceea ce evidențiază o vulnerabilitate sistemică.

Energo-intensitatea economiei rămâne cu aproximativ 60 % peste media UE, ceea ce reflectă o eficiență energetică deficitară în sectoarele-cheie. În pofida unor progrese legislative, cum ar fi introducerea taxei pe carbon în industrie, promovarea contractelor PPA și programele de sprijin pentru renovări (ex. "Casa Verde"), România se confruntă cu obstacole persistente generate de instabilitatea legislativă, birocrăție excesivă și capacitate instituțională limitată.



**Cofinanțat de  
Uniunea Europeană**



România se află într-un punct critic al tranziției climatice, caracterizat de un progres cuantificabil în reducerea globală a emisiilor, dar și de dificultăți sistematice în sectoarele non-ETS și în regiunile vulnerabile.

### **Impactul țintelor climatice asupra drepturilor sociale ale salariaților**

Pentru ca aceste drepturi sociale să fie efectiv implementate, România trebuie să consolideze capacitatea administrativă regională, să includă drepturile sociale în Planul Național Antreprenorial, să transfere expertiză către consiliile județene și primării și să asigure transparență riguroasă în implementarea fondurilor PNRR, Just Transition și Social Climate. Guvernanța trebuie să mute focalizarea de la proiecte la rezultate sociale la indicatori precum ratele de recalificare, reducerea sărăciei energetice, accesul la transport public și locuințe izolate trebuie să fie obligatorii, supuse controlului parlamentar, auditului extern și consultării publice inclusive. Cadrele legislative, incluzând Codul Muncii, Codul Fiscal și legile de mediu, trebuie reactualizate: să obligare companiile mari la fonduri proprii pentru recalificare, suport regional pentru familiile vulnerabile, programe integrate de sprijin la nivel comunitar. În paralel, mecanisme transnaționale oferite de UE (certificări profesionale, standarde verzi, rețele comunitare) trebuie accelerate, astfel încât cetățenii să nu fie prinși între reforme naționale lente și cerințe europene crescânde. Pe plan social, tranziția către o economie cu emisii reduse va remodela drepturi fundamentale precum accesul la energie, locuință și muncă. Introducerea ETS2 (exploatarea piețelor de carbon pentru transport și clădiri) preconizează o creștere a costurilor pe factură între 5% și 12%, estimată la un impact net asupra unui procent de 12–15% din gospodăriile cu venituri mici. Tranziția către 2030, 2040 și 2050 produce tensiuni sociale majore în România, deteriorând potențial drepturile fundamentale în domenii precum muncă, energie, locuință și sănătate. Fără un cadru legislativ dedicat acestor drepturi, cu finanțare sustenabilă și guvernanță socială reală, România riscă să convertească progresul verde într-o sursă de inegalitate perpetuată.

### **Calibrarea organizațiilor sindicale la țintele 2030, 2040 și respectiv 2050**

Pentru ca organizațiile sindicale din România să poată face față provocărilor climatice și tranziției ecologice profunde asumate de Uniunea Europeană pentru orizonturile 2030, 2040 și 2050, este necesară o recalibrare instituțională profundă, care să depășească rolul tradițional de apărare a drepturilor salariale și să integreze dimensiuni strategice, ecologice, digitale și sociale. În contextul în care tranziția verde presupune restructurări industriale,

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană



Cofinanțat de  
Uniunea Europeană



reconversii profesionale, transformări ale pieței muncii și redistribuirea costurilor energetice, sindicatele trebuie să devină actori proactivi în modelarea politicilor publice, în negocierea echitabilă a reformelor și în protejarea drepturilor sociale emergente. În primul rând, sindicatele trebuie să își extindă competențele dincolo de sfera clasică a relațiilor de muncă, pentru a include expertiză în domenii precum tranziția energetică, economia circulară, digitalizarea proceselor industriale și impactul climatic asupra sănătății și locuirii. Această extindere presupune formarea unor echipe interne multidisciplinare, capabile să analizeze impactul noilor politici climatice asupra diverselor categorii de lucrători, să anticipeze riscurile sociale și să propună măsuri compensatorii.

În al doilea rând, sindicatele trebuie să devină parteneri activi în guvernarea tranziției verzi, participând la elaborarea și monitorizarea planurilor naționale și regionale de decarbonizare. Acest lucru presupune o prezență instituționalizată în comitetele de coordonare ale Planului Național de Redresare și Reziliență, ale Fondului pentru o Tranziție Justă și ale programelor de investiții verzi. Sindicatele trebuie să dispună de capacitatea de a evalua impactul social al proiectelor de infrastructură verde, de a propune criterii de echitate în alocarea fondurilor și de a monitoriza respectarea drepturilor lucrătorilor în noile industrii. În acest sens, este esențială dezvoltarea unor mecanisme de consultare publică reală, în care vocea sindicatelor să fie nu doar auzită, ci și integrată în deciziile finale.

În al treilea rând, sindicatele trebuie să își redefinească misiunea în raport cu noile forme de muncă generate de tranziția verde și digitală. Apariția unor profesii noi precum tehnicieni în hidrogen verde, instalatori de panouri solare, operatori de rețele inteligente sau specialiști în agricultură regenerativă, impune o extindere a reprezentativității sindicale și o adaptare a contractelor colective de muncă la noile realități. În același timp, digitalizarea și automatizarea proceselor industriale pot duce la polarizarea pieței muncii, cu o creștere a muncii precare și a inegalităților. Sindicatele trebuie să fie capabile să negocieze forme noi de protecție socială, inclusiv pentru lucrătorii independenți, sezonieri sau din economia platformelor, și să promoveze un cadru legislativ care să garanteze drepturi egale pentru toți lucrătorii, indiferent de forma contractuală.

Un alt pilon al recalibrării instituționale îl reprezintă capacitatea sindicatelor de a construi alianțe strategice cu alte organizații ale societății civile, cu universități, institute de cercetare și autorități locale. Tranziția verde este un proces complex, care nu poate fi gestionat izolat. Sindicatele trebuie să devină parte a unor rețele de inovare socială, să participe la proiecte

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană



Cofinanțat de  
Uniunea Europeană



pilot de tranziție justă, să contribuie la elaborarea de standarde profesionale verzi și să susțină inițiativele comunitare de adaptare la schimbările climatice. În acest sens, este necesară o schimbare de paradigmă, mai exact de la o cultură a revendicării la una a co-creării, de la o logică a conflictului la una a parteneriatului strategic.

În plan legislativ, sindicatele trebuie să militeze pentru actualizarea Codului Muncii, a Codului Fiscal și a legislației privind formarea profesională, astfel încât acestea să reflecte noile realități ale tranziției climatice. Este necesară introducerea unor drepturi noi, precum dreptul la recalificare continuă, dreptul la protecție împotriva riscurilor climatice la locul de muncă, dreptul la energie accesibilă și locuință eficientă energetic. De asemenea, trebuie reglementate obligațiile angajatorilor în ceea ce privește investițiile în formarea profesională verde, adaptarea locurilor de muncă la noile standarde de mediu și participarea la fonduri de tranziție justă. Sindicatele trebuie să devină actori activi în procesul legislativ, să propună amendamente, să participe la consultări publice și să colaboreze cu parlamentarii pentru promovarea unei legislații favorabile lucrătorilor în tranziție.

În plan teritorial, sindicatele trebuie să își adapteze structura organizațională pentru a răspunde specificului regional al tranziției climatice. Disparitățile între regiunile dezvoltate și cele vulnerabile impun o abordare diferențiată, cu filiale sindicale capabile să identifice nevoile locale, să acceseze fonduri europene și să colaboreze cu autoritățile regionale pentru dezvoltarea unor planuri de tranziție adaptate. În regiunile agricole, sindicatele trebuie să susțină tranziția către practici sustenabile, să protejeze lucrătorii sezonieri și să promoveze investiții în infrastructura rurală verde. În regiunile urbane, trebuie să se implice în politicile de mobilitate verde, eficiență energetică a clădirilor și acces la transport public.

Recalibrarea instituțională a sindicatelor în fața tranziției climatice este o necesitate adaptativă și o oportunitate istorică de reinventare a rolului lor în societate. Într-o economie verde, sindicatele pot deveni garanți ai echității, promotori ai inovației sociale și arhitecți ai unei noi solidarități între generații, regiuni și profesii. Această transformare presupune curaj, viziune și capacitate de învățare instituțională, dar este singura cale prin care sindicatele pot rămâne relevante și influente într-o lume în schimbare accelerată.

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană



Cofinanțat de  
Uniunea Europeană



## **Dinamica drepturilor colective, dialogului social și negocierilor colective în contextul țintelor 2030, 2040, 2050**

Dialogul social rămâne adesea consultativ și decorativ, fără mecanisme clare de coparticipare în proiectarea politicilor de tranziție. În regiunile afectate de închideri industriale, absența unei platforme reale de dialog între autorități, angajatori și reprezentanții lucrătorilor a condus la o gestionare fragmentară a impactului socio-economic. Programele de reconversie profesională sunt slab corelate cu nevoile pieței muncii emergente și cu specificul local. De asemenea, consultarea sindicatelor în alocarea fondurilor europene pentru Tranziția Justă este limitată, ceea ce generează percepții de excludere și de dezechilibru în gestionarea transformărilor. În sectorul privat, dialogul social este slăbit de gradul redus de sindicalizare, de lipsa reprezentativității în noile industrii verzi și de absența unor convenții colective sectoriale care să abordeze explicit tranziția climatică. În plus, dialogul social este afectat de un deficit de competențe tematice deoarece partenerii sociali nu dispun de suficiente instrumente analitice sau expertiză în domenii precum decarbonizarea energetică, economia circulară sau impactul digitalizării asupra muncii. Acest dezechilibru de cunoaștere afectează calitatea dialogului și capacitatea de a negocia soluții echitabile. Lipsa unei metodologii standardizate pentru evaluarea impactului social al măsurilor climatice îngreunează și mai mult dialogul între părți. În acest context, dialogul social până în 2030 este caracterizat printr-o logică reactivă, lipsită de anticipare strategică, ceea ce reduce capacitatea sa de a media transformările complexe ale tranziției climatice. După 2030, în perspectiva anului 2040, dialogul social se află într-un punct critic, deoarece economia europeană se apropie de o reducere cu 90% a emisiilor de gaze cu efect de seră. În România, dialogul social trebuie să se transforme dintr-un mecanism consultativ într-un pilon de guvernare colaborativă. Tranziția devine universală și afectează toate sectoarele, industrie, agricultură, transporturi, construcții, administrație publică. În acest cadru, dialogul social trebuie să integreze noi teme precum reconversia profesională pe scară largă, recalificarea continuă, accesul la infrastructură verde, echitatea teritorială și protecția grupurilor vulnerabile. În lipsa unui cadru legislativ actualizat, aceste teme nu sunt tratate în mod coerent în cadrul instituțiilor de dialog social existente.

Consiliile de dialog social la nivel național și regional rămân subutilizate, fără mandate explicite privind tranziția verde. Această excludere reduce transparența și încrederea, două condiții esențiale pentru un dialog social funcțional. În plus, ritmul accelerat al tranziției și presiunile bugetare asociate pun în dificultate dialogul între părți, generând riscuri de conflict social. Costurile tot mai mari ale vieții, determinate de electrificare, digitalizare și fiscalitate verde,

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană



Cofinanțat de  
Uniunea Europeană



sunt percepute de lucrători ca o povară disproporționată. În acest context, dialogul social trebuie să funcționeze ca un mecanism de corectare a acestor inegalități, prin negocierea unor măsuri compensatorii și a unor reforme echitabile. Totodată, apariția unor noi sectoare economice și a unor forme de muncă atipice impune extinderea dialogului social în zone neacoperite cum sunt lucrătorii independenți, angajații în platforme digitale, profesii emergente din economia verde. Lipsa de reprezentativitate sindicală în aceste zone reduce relevanța dialogului social și fragmentarea intereselor devine o barieră în calea unui consens larg. Dacă nu sunt făcute reforme structurale, dialogul social riscă să rămână irelevant într-o economie complet transformată de imperativul decarbonizării.

În 2050, odată cu atingerea neutralității climatice, dialogul social trebuie să fie reinstituționalizat ca element de bază al unui nou contract social ecologic. Într-o economie post-carbon, guvernarea devine multi actorială, iar dialogul social nu mai poate fi limitat la relația clasică dintre sindicate, patronate și guvern. Apar noi forme de reprezentare cum sunt rețelele comunitare, cooperativele energetice, organizații ale consumatorilor și entități locale implicate în gestionarea resurselor. Dialogul social trebuie să se extindă pentru a include acești actori în procesele de deliberare și decizie. Temele de dialog se multiplică și devin transversale cum sunt protecția împotriva riscurilor climatice, co-proprietatea energetică, accesul echitabil la tehnologie, echilibrul între automatizare și ocupare, protecția sănătății mintale în contextul schimbărilor climatice. Instituțiile existente de dialog social nu sunt pregătite pentru această complexitate. Legislația muncii nu recunoaște în mod explicit dreptul partenerilor sociali de a participa la deciziile privind tranziția verde, iar mecanismele de dialog tripartit sunt încă închise față de noile realități ale economiei verzi. În același timp, este nevoie de o descentralizare a dialogului social, cu structuri regionale și locale capabile să reflecte diversitatea impactului climatic.

Regiunile cu profil industrial, rural, urban sau montan vor fi afectate diferit, iar dialogul social trebuie să fie calibrat în funcție de aceste specificități. Dialogul social în 2050 trebuie să devină permanent, profesionalizat și integrat în arhitectura de guvernare climatică. El trebuie susținut prin centre de expertiză comune, baze de date partajate, platforme digitale de consultare și indicatori de performanță socială monitorizați public. În plus, este necesar ca dialogul social să fie recunoscut ca un instrument de adaptare la schimbările climatice, prin care se pot construi soluții locale, se pot gestiona conflictele și se poate asigura coerența între politicile economice, sociale și ecologice. În lipsa unei astfel de reforme, dialogul social va deveni disfuncțional într-o societate în care inegalitățile climatice, economice și teritoriale

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană



Cofinanțat de  
Uniunea Europeană



riscă să se adâncească. Tranziția către o economie neutră climatic redefinește nu doar economia și munca, ci și arhitectura dialogului social. În 2030, acesta este tensionat și slab integrat. În 2040, se află sub presiune și trebuie extins către noi teme și actori. În 2050, trebuie reinventat ca mecanism de co-governanță climatică, capabil să susțină echitatea socială, participarea democratică și adaptarea comunitară. Fără această metamorfoză, dialogul social riscă să fie înlocuit de mecanisme unilaterale de decizie care vor eroda coeziunea socială și legitimitatea tranziției verzi.

Rolul sindicatelor este adesea limitat la consultări formale, fără putere reală decizională. Capacitatea acestora de a negocia acorduri colective relevante pentru noile realități climatice este îngreunată de deficitul de expertiză în domenii precum energia regenerabilă, economia circulară sau digitalizarea. Structurile sindicale tradiționale nu reușesc să se conecteze la noile forme de muncă generate de tranziție, iar profesiile emergente, cum ar fi tehnicienii în eficiență energetică sau operatorii de rețele inteligente, rămân adesea în afara protecției colective. Lipsa unui cadru legal coerent care să permită negocieri colective pe tematici climatice, precum recalificarea, accesul la infrastructură verde sau protecția împotriva riscurilor energetice, contribuie la erodarea relevanței sindicatelor. În plus, fragmentarea instituțională a guvernancei tranziției limitează participarea partenerilor sociali la elaborarea și monitorizarea politicilor publice.

După 2030, în contextul țintei intermediare propuse pentru anul 2040 – reducerea cu 90% a emisiilor de gaze cu efect de seră față de 1990 – negocierile colective trebuie să fie complet reconfigurate pentru a reflecta transformările profunde ale economiei. Această etapă marchează tranziția de la restructurare punctuală la reforme sistemice, cu impact direct asupra tuturor sectoarelor economice. Noile industrii emergente cum sunt producția de hidrogen verde, captarea și stocarea carbonului, fabricarea de echipamente pentru energie regenerabilă sau mobilitate electrică, operează pe structuri de muncă diferite, deseori cu forță de muncă tânără, mobilă, slab sindicalizată. Negocierea colectivă în aceste sectoare presupune dezvoltarea unor cadre contractuale complet noi, care să reglementeze condițiile de muncă, formarea profesională continuă, adaptarea la riscuri tehnologice și protecția în fața instabilităților energetice. În același timp, reconversia profesională devine un obiect de negociere colectivă esențial, întrucât tranziția presupune trecerea a zeci de mii de lucrători din industrii poluante în domenii verzi. Sindicatele trebuie să negocieze drepturi noi legate de accesul la formare acreditată, sprijin financiar în perioada de tranziție și recunoașterea certificărilor profesionale verzi. În regiunile cu forță de muncă vulnerabilă, precum Nord-Estul

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană



Cofinanțat de  
Uniunea Europeană



României, unde o pondere ridicată a angajaților este în agricultură intensivă sau transport rutier, lipsa de politici active riscă să producă șomaj structural. În acest context, negocierile colective trebuie să includă planuri teritoriale integrate care să combine protecție socială, investiții în infrastructură verde și măsuri de sprijin pentru familiile afectate. Costurile tot mai mari ale vieții, determinate de tranziția energetică (electricitate, gaz, combustibili), impun integrarea unor clauze de echitate socială în contractele colective.

De asemenea, accesul la transport public verde, locuințe eficiente energetic și energie la prețuri reglementate devine o dimensiune nouă a negocierii colective, depășind sfera strictă a muncii. Cu toate acestea, lipsa unui cadru legislativ care să permită extinderea sferei negocierii colective la astfel de domenii limitează capacitatea sindicatelor de a juca un rol transformativ. Participarea sindicatelor la elaborarea planurilor climatice naționale rămâne slab reglementată, iar fondurile publice pentru tranziție justă sunt gestionate fără implicarea reală a partenerilor sociali. Reforma profundă a Codului Muncii și a legislației conexe (fiscalitate, formare profesională, energie) devine o condiție necesară pentru adaptarea negocierii colective la economia verde.

Orizontul anului 2050, când Uniunea Europeană își propune atingerea neutralității climatice, redefiniște complet paradigma negocierii colective, într-un peisaj economic și social fundamental diferit față de cel actual. Într-o economie complet decarbonizată, în care digitalizarea, automatizarea și descentralizarea energetică devin norme, formele tradiționale de reprezentare sindicală pierd din eficiență. Munca devine tot mai fragmentată, mobilă și temporară, în timp ce noile profesii verzi, reclamă forme de protecție colectivă adaptate. Negocierea colectivă trebuie să se extindă către domenii neabordate anterior cum ar fi coproprietatea asupra infrastructurilor energetice locale, participarea lucrătorilor în guvernarea climatică, protecția psihosocială în fața riscurilor climatice și accesul echitabil la resurse naturale. Contractele colective trebuie să includă clauze obligatorii privind adaptarea climatică a locului de muncă, formarea profesională garantată și asigurările sociale pentru tranziție. Dreptul la recalificare continuă devine un pilon central, susținut de obligații legale ale angajatorilor și de fonduri publice dedicate. În plus, în contextul intensificării fenomenelor climatice extreme (valuri de căldură, inundații, stres psihic), protecția la locul de muncă trebuie să includă componente legate de sănătatea mintală, infrastructura de răspuns climatic și siguranța alimentară. Drepturile colective nu mai sunt doar o problemă de relație angajat-angajator, ci devin un instrument de protecție socială sistemică, la intersecția dintre muncă, mediu și echitate teritorială. În această economie post-carbon, sindicatele trebuie să se

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană



Cofinanțat de  
Uniunea Europeană



transforme în platforme de negociere multisectorială, capabile să integreze interese diverse și să promoveze un nou contract social ecologic.

Aceasta presupune o reformă profundă a Codului Muncii, care să recunoască oficial noile forme de muncă și reprezentare colectivă. Este necesară instituționalizarea negocierilor colective în sectoarele verzi, stabilirea dreptului la consultare în planurile de tranziție, precum și reglementarea obligației angajatorilor de a contribui la fonduri de reconversie și protecție socială. De asemenea, negocierile colective trebuie să fie susținute de un sistem legislativ care să permită partajarea valorii adăugate generate în economia verde, prin mecanisme fiscale redistributive, investiții publice direcționate și participare democratică extinsă. Fără aceste transformări, drepturile colective riscă să devină anacronice într-o economie în care flexibilitatea, fragmentarea și volatilitatea devin dominante.

Tranziția climatică afectează negocierile colective nu doar la nivel de conținut, ci la nivel structural și instituțional. În 2030, ele sunt tensionate de pierderi de locuri de muncă și creșterea costurilor vieții. În 2040, sunt provocate să se extindă către noile industrii și drepturi sociale emergente. În 2050, ele trebuie să se reinventeze complet ca pilon al unui nou pact social ecologic. Supraviețuirea și relevanța negocierilor colective depind de capacitatea sindicatelor de a integra tematici climatice, de a colabora intersectorial și de a influența politicile publice în favoarea unei tranziții juste, democratice și incluzive. Fără reforme instituționale și legislative adecvate, negocierile colective vor fi depășite de dinamica tranziției, iar riscurile de inechitate, precaritate și excludere vor crește, afectând coeziunea socială și eficiența economică a întregului proces de decarbonizare.

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană